

• **Амвон:** Църковно слово на 1 юни – по повод Международния ден на детето

• **Светият антиминос и грехът на разкола**

стр. 3

• **Към читателя:**
Агът като „лайф-стайл“

стр. 4

• **Богословие:** Кратки разяснения върху празника Възнесение Господне

стр. 5

• **Слово за малките добрини –** напътствия от архим. Йоан Крестянкин

стр. 6

• **Семейството – единна духовна същност**
Защо греховете на родителите се отразяват на децата им

стр. 7

Възнесение Господне – радост в раздялата

В самата дума „възнесение“ трепти радост. В контраст на зова на така наречения „закон на природата“, влещаш надолу, винаги свеждащ ниско, подвластен на закона на тежестта, привличането и падането, тук напротив, цари лекота, полет, безкрайно въздигане.

Възнесение Господне се празнува четиридесет дни след Пасха, в четвъртък на шестата седмица след празника Възкресение Христово. В навечерието на празника, съгласно църковния устав, в сряда се извършва така нареченото Отдание на Пасха, сякаш се извършва прощаване с нея. На този ден началото и краят на службата са същите като на самия ден на празника Пасха. Петят се радостните стихирни: „Да възкръсне Бог и да се разпръснат враговете Му“, „Тоя ден Господ е сътворил; да се зарадваме и да се развеселим в него...“.

Възгласяйки тези стихирни, свещеникът кади целия храм с пасхалиния трисвещник в ръка, а в отговор на всеки стих се носи радостното „Христос воскрес“. Прощаваме се с Пасха, „отдаваме“ я до следващата година. И някак си естествено е да изпитваме тъга. Но едновременно с нея към нас синхронно нова радост. Радост от съзерцанието на празника Възнесение Господне.

За това се говори и в Евангелието. Давайки на учениците Си последни наставления, Господ „ги изведе във до Витания и, като дигна ръцете Си, благослови ги. И, както ги благославяше, отдели се от тях и се въздигаше на небето. Те Му се поклониха и се върнаха в Иерусалим с голяма радост“.

„С голяма радост...“ Откъде идва тази голяма радост, която продължава и до наши дни и е удивителна светлина в пламти в празника Възнесение? Та нали си отива, оставя ги Христос, това е ден на раздяла. Пред тях е дълъг път на проповеди, гонения, мъчения, съблазни, с които е пълна историята на християнството и Църквата. Съществува радостта на земното ежедневие общение с Христос, с покрива на силите Му, с Неговото божество.

На стр. 5

Синове, слуги или роби

Страхът Божий и трите пътя към Бога

В религиозността на много хора днес централно място заема страхът от наказание. Във времената на държавен атеизъм битуваше мнението, че явяващите изповядват Бога единствено за да избегнат мъченията в ада. Именито като страх от адските мъки, приготвени за грешниците в задгробния живот, биваше представяна православната вяра от атеистическата пропаганда, на която трябва да признаем високия професионализъм в това направление.

Освобождаване от страха

Без съмнение, страхът пред смъртта и пред въздигането, което следва в живота след нея, е своеобразна форма на вяра, но чисто средновековна по характе-

ра си. Зографите тогава изобразявали в картини Страшния съд, адските пламъци, дяволите, които измъчват грешниците и ги отлъчват със сатанински кикот в преизподнята.

В средните векове религията на мнозинството (не на светите отци на Църквата) се основавала на страха пред посмъртното и даже прижизнено наказание. „Страхът е създаден от боговете“ – възкликва един римски поет и е бил прав по своему, защото е имал предвид не Бога, а езическите божества. От езичниците този страх наследили християните, особено тия, чиято вяра не се уповавала на Евангелието Христово, а на естествено то за човешките стремления да се страховават пред лицето на непонятния и по-

принцип враждебен свят, където всеки на всяка крачка е заплашен от някаква неприяност и опасност.

През XVIII-XIX век под влиянието на бурно развиващите се естествени религии и в резултат от осъзнаването на хората относно човешките им права и потребността им да отхвърлят робското си положение в социален аспект, този страх започнал да затихва. Така човекът, освободил се вече от страха (което е радостно, понеже страхът е робство, потиснатост и затвореност, а нашият Господ ни призовава към свобода), едновременно започва да губи своята вяра (което е и бедата!), точно по причина, че тази вяра е била примесена с чисто езическия по приро-

дата си страх. Страхът, който още в IV век внесли в храмове ония номинални християни, за които говори блаж. Августин, хора, покръстили се и приели външния облик на християни, но останали езичници в сърценовата си същност.

Оттук на Запад се появява френският атеизъм от епохата на Волтер, Дидро и Даламбер, а на Изток – руският на Писарев, Добролюбов и др.

Човеци, почувстващи се свободни от страха пред наказание и изгнани от живота си Бога. Трагедията на хората от това време, в числото на които имало блестящи мислители, учени и поети, се състои в това, че те се отказали от Бога в момента, в който са имали удивителната възможност да Го почувстват, да Го

преоткрият за себе си и за бъдещето. Заедно със средновековните предрасъждения, които неминусемо е следвало да се изоставят (и слава Богу, в по-голямата си част са преодолени вече), човечеството загубило вярата си в Бога. Станало като в поговорката: „Заедно с водата от коритото изхвърляни и детето“ – само че това дете се оказал Младенецът, роден във Витлеем.

Когато децата се възпитават в боязнь от Бога (в смисъл, че Той ще ги накаже, ако съгрешават), все в някой период от живота си ще преживеят същото, което станало по времето на Д. Дидро с цялата ни цивилизация. Те ще престанат да се боят, ще станат безбожници и ще се откажат от всяка нравственост. Ж-

П. Сартр описва как в детството си, играйки си с кибрит, прогорил един килим. Отначало чакал Веселождащия Бог да го накаже, а после, когато не последвало наказание, разбрал, че не е нужно да се бои от Бога, значи – „всичко е позволено“. Така в сърцето на бъдещия философ-екзистенциалист покланяло за пръв път неверието.

Три пътя към Бога

Още древните отци казват, че към Бога водят три пътя: на роба, на насмника и на сина. Когато човек се въздържа от грехове само поради страх от адските мъки, това е пътят на роба, който се ръководи от страх пред наказание. Пътят на насмника е свързан с желанието да заработи някаква награда.

На стр. 4

Духовни срещи на българския премиер по време на официалното му посещение в Русия

На 4 юни в рамките на официалното посещение в Русия българският министър-председател Симеон Сакскобургготски посети най-голямата светиня на руската страна – Свето-Троицката Сергиева лавра.

В манастира, основан от преп. Сергий, игумен Радонежки и всеруски Чудотворец, се стича богомолен народ от цяла Русия, посещават го държавни глави и официални делегации. Игумен на лаврата е самият Руски патриарх, който често посещава манастира. От 1814 г. в Троице-Сергиевата лавра се помещават Московската духовна академия и семинария, основани още през 1685 г. Тук са изложени за поклонение св. мощи на преп. Сергий, на неговия ученик преп. Никон, на преп. Максим Грек, петленните мощи на наскоро канонизираните Московски и Коломенски митрополити Филарет (Дроздов) (†1867 г.), Инокентий

(Вениаминов) (†1881 г.) и Макарий (Невски) (†1925 г.). Тук са погребани Светейшият патриарх Александрий I (†1970) и Пимен (†1990).

Негово Величество беше посрещнат пред Зелените порти на лаврата от викария на Руския патриарх Негово Високопреосвещенство Верейски архиепископ Евгений, ректор на Московската духовна академия и семинария, председател на Учебния комитет на Св. Синод на Руската православна църква, духовници от 80-членното манастирско братство. При влизането на официалната делегация хората на семинарията запяха пасхалния тропар „Христос воскрес!“, забиха камбаните на храма „Св. Дух“. В краткото приветствие архиепископ Евгений изтъкна, че българският министър-председател е единственият от 1917 г. православен глава на правителство, който бива посрещнат с камбанна звън. Българският гост каза, че се е изпълнило неговото голямо желание – да

посети и да се поклони в най-голямата руска светиня. Оттук започна и запознаването със светините на лаврата. Министър-председателят влезе в най-старата каменна църква „Св. Троица“, където се поклони пред св. мощи на преп. Сергий. Веднага след това премина в Никоневската църква, където в златна рака се съхраняват мощите на преп. Никон и дясната ръка от св. мощи на св. архидякон и първоначалник Стефан. На това място се е намирала килията на св. Сергий, в която на преподобния се е явила Пресвета Богородица. Официалната българска делегация посети също така Трапезния храм и най-големия храм в лаврата – Успенската църква, построена от цар Иван IV Грозни. Високият гост запали свещи и се отпрати към сградата на академията, където се помещава академичният храм „Покров на Пресвета Богородица“. Делегацията посети и зали-

ческия кабинет, където са експонирани безценните предмети, останали от преп. Сергий – потир и дискос; множество старинни икони, спасени от унищожение при масовото закриване и разрушаване на храмовете в Москва през 20-те и 30-те години на XX век; архивни документи, свързани с живота на Светейшия патриарх Александрий I (1944-1970), който е основан дариел тук; произведения на изкуството. В края на посещението в чест на българската делегация бе даден обяд. Тръгвайки си, българският министър-председател изрази съжаление, че не може да остане по-дълго, за да се потопи изцяло в духовната атмосфера на лаврата.

По-късно той бе пристот от Негово Светейшество Московския и на цяла Руския патриарх Александрий II. Между двамата се състоя разговор в Свято-Даниловския манастир.

Бе засегнат въпросът за продължаваща все още разкол в БПЦ, като бе из-

Министър-председателят Симеон Сакскобургготски по време на срещата с Руския патриарх Александрий II

разена належаща, че той ще бъде преодолан. „Вече много години се занимавам с проблема на църковния разкол, но за съжаление този е твърде политизиран“, уточни българският премиер.

Патриарх Александрий II изрази своето особено уважение към високия гост, като глава на царско се-

ЦВ

ХРОНИКА

Пловдивска епархия

През 1930 г. в Пазарджик е поставено едно добро начало – 21 май, денят, в който Православната църква чества паметта на св. равноапостоли цар Константин и неговата майка св. царица Елена, е избран да бъде и празник на града. Този празник за църквата и Пазарджик ден се ознаменува с литийно шествие от храм „Св. Константин и Елена“ до центъра на града. Тази традиция, прехвърляна за дълго време, сега отново бе възобновена.

Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений и тази година посети Пазарджик по повод двойния празник и отслужи празнична св. Литургия в храм „Св. Константин и Елена“ в съслужение с ик. Лука Марински, архiereйски наместник, свещ. Петър Каръков, енорийски свещеник

По достоен начин жителите на с. Широка лъка се подготвиха да посрещнат 24 май – Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост. На 23 май Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений освети там новопостроения параклис „Св. Кирил и Методий“.

При пристигането си в Широка лъка Негово Високопреосвещенство бе посрещнат със звън на църковна камбана пред старинната църква „Успение Богородично“ от енорийски свещеник и архiereйски наместник на Смолянска духовна околия ик. Михаил Михайлов, Иван Бечев, свещ. Васил Малжаров от Смолян, кмета на селото и множество народ. След като изляха в църквата „Христос воскрес“ и други

на храма, свещениците от Пазарджик ик. Иван Константинов, прот. Димитър Христов, свещ. Станоя Карамитров, свещ. Сидер Димов, свещениците от Пазарджикска духовна околия Стефан Йорданов и Кръсто Пенев, свещ. Борис Манов от Нешкова духовна околия и двамата епархийски дякони Еленко Иосифов и Емил Паралингов. На св. Литургия присъстваха официални лица от общинската и градската управа. С офидията „протоиерей“ Негово Високопреосвещенство отличиха свещ. Петър Каръков.

В архиепископското си слово след св. Литургия Негово Високопреосвещенство се спира върху равноапостолното дело на св. цар Константин и св. царица Елена за разпространението на Христовата вяра. Св. цар Константин превръща християнството от преследвана в свободно изповядвана вяра, сам я присема, а неговата благочестива майка с Божия помощ открива Кръста Господен и издига на Голгота величествен храм в чест на Христовото възкресение.

След това Негово Високопреосвещенство поведе литийно шествие към централния площад на Пазарджик, където бе отслужен водосвет. Митрополит Арсений поръчи св. светена вода официалните гости и народа.

За почетни граждани на града посмъртно бяха обявени големият възрожденски художник и иконописец Станислав Деспески и художникът Димитър Казаков – Нерон. От името на детската иконографска школа в с. Палатеница бе подарена икона на св. Константин и Елена на кмета на Пазарджик д-р Иван Колчаков.

яването на параклиса г-н Марчо Шарков, директор на ширококоловозно лесничество, идеята за него се ражда на междуседмички разговор, за да бъде приета с ентузиазъм от цялото село. Другият главен спонсор е г-н Костадин Чакъров, а със средства, материали и труд в построяването на параклиса са участвали много хора и цели семейства. Кметът на Широка лъка сподели, че в момента се строи още един параклис, посветен на св. Теодор Тирон, с който параклисите в района на селото ще станат тридесет и пет. Радостно е, че инициативата за построяването на този параклис е изцяло на младите хора в Широка лъка.

Кутурлюк-просветен отдел на Пловдивска митрополия

яването на параклиса г-н Марчо Шарков, директор на ширококоловозно лесничество, идеята за него се ражда на междуседмички разговор, за да бъде приета с ентузиазъм от цялото село. Другият главен спонсор е г-н Костадин Чакъров, а със средства, материали и труд в построяването на параклиса са участвали много хора и цели семейства. Кметът на Широка лъка сподели, че в момента се строи още един параклис, посветен на св. Теодор Тирон, с който параклисите в района на селото ще станат тридесет и пет. Радостно е, че инициативата за построяването на този параклис е изцяло на младите хора в Широка лъка.

яването на параклиса г-н Марчо Шарков, директор на ширококоловозно лесничество, идеята за него се ражда на междуседмички разговор, за да бъде приета с ентузиазъм от цялото село. Другият главен спонсор е г-н Костадин Чакъров, а със средства, материали и труд в построяването на параклиса са участвали много хора и цели семейства. Кметът на Широка лъка сподели, че в момента се строи още един параклис, посветен на св. Теодор Тирон, с който параклисите в района на селото ще станат тридесет и пет. Радостно е, че инициативата за построяването на този параклис е изцяло на младите хора в Широка лъка.

Кметът на Широка лъка сподели, че в момента се строи още един параклис, посветен на св. Теодор Тирон, с който параклисите в района на селото ще станат тридесет и пет. Радостно е, че инициативата за построяването на този параклис е изцяло на младите хора в Широка лъка.

Варненска и Великопрелска епархия

На 21 май, по случай паметта на св. равноапостоли цар Константин и Елена едноименният възстановен манастир в извънградния курорт отбеляза своя празник. Божествена св. Литургия бе отслужена от Негово Високопреосвещенство Варненския и Великопрелския митрополит Кирил в съслужение с архимандрит Серафим, протосингел на св. Митрополия и игумен на св. обител, и духовството от града. За душевно спасение, телесно здраве и успешен летен сезон бе извършен водосвет в присъствието на местни ръководители, собственици на хотели и множество варваци.

На 24 май за 140-и път бе отбелязан Денят на българската просвета и култура и на славянската писменост. От 9,30 часа в катедралния храм-паметник „Св. Успение Богородично“ епархийският архиепископ отслужи благодарствен молебен в присъствието на всички местни държавни, общински и военни ръководители, учители, ученици, депутати, културни, просветни, политически, обществени, дипломатически и пр. деятели.

От 10,00 часа започна празничното тържество на площада пред храм-паметника с изпълнение на деца в национални носии, последвани от приветствие на кмета и епархийския архиепископ. Тържественото шествие бе поведено от национални знамена, иконата на светите братя,

храмовото духовенство и иподякони с хоругви и сълнца, след които всички официални лица и ученици, студенти, професори и преподаватели на всяко училище поотделно, като завършване с Военноморското училище. Шестият премина пред Община „Варна“ и завърши пред входа на Морската градина, където тържествата продължиха. Празникът завърши в Двореца на културата и спорта с тържествен концерт под наслов „На учителя с любов“, където отново кметът поднесе своето приветствие, а епархийският архиепископ – своя благослов.

На 25 май, събота, Негово Високопреосвещенство положи основен камък за нов храм „Св. вмчк Димитър Солунски“ в с. Господиново, Белинска община, и разгледа уникалния феномен Белите скали край гр. Бяла, отпреди 68 милиона години.

На 27 май, 4 Неделя след Пасха – на Разслабеница, варненското село Родопина се сдобиха своя Сидламска къпалня – Негово Високопреосвещенство освети новопостроения храм в чест на „Св. Николай Мирликийски Чудотворец“.

Селото е образувано през 1926 г., когато е определен и църковен парцел за построяване на храм. Едва сега обаче това богоугодно дело бе осъществено. Само за две години, благодарение на не-

мурните старания на кмета Галин Георгиев, църквата е действителност. Разбира се, за това са съдействали и християните от селото, които се възпламенили от ентузиазма на своя кмет и с радост се заели да помагат кой с каквото може. Благодарение на тези усилия престанали кражбите и цялостната обстановка в селото коренно се променила към добро. В селото, наброяващо 500 жители, няма производствени предприятия, но съдействали кметът на община Белослав Емил Дичев, проектът е дарение от архитект Атанас Ганчев, даром е работил майсторът строител Янчо Петков (Шехера), дърводелецът Веселин Кателчев, художникът Иван Иванов, ТЕЦ „Варна“ АД, „Енергоремонт“ АД с Езерово, „Соловей Соли“ АД, „Гаджев“ ООД, „Бекана“ АД, Николай Драгиев, Йордан Георгиев, „ЗСК“ гр. Девня, „Надин“ ООД, „Белско“ ЕОД, Община „Белослав“, ПК „Заря“, Валентин Атанасов, Красимир Жеков, Иван Ставрев, Тихомир Кирчев, Ганка Койчева, Янчо Маринов, Тодор Петров, Петко Куртев, Стоян Пенчев, Стоян Паскалев, Пенко Цветанов и много др.

Първото св. Кръщение и св. Причастие бе извършено над 5-месечната Йорданка с кръстник Росен, който дарява нов купел за храма.

По този начин в община Белослав без храм остава само с. Страширирово, което в скоро време ще се осъществи със своя Силоам. Иеродякон ГЕРАСИМ

АМВОН

Църковно слово на 1 юни

Детството е безценен дар от Бога. То е нашият ориентир към правдата и светостта.

От десетилетия в много страни по света 1 юни се отбелязва като Международен ден на детето. Това е така, защото несъмнено светът на възрастните жадува за непорочност, има нужда от пречистване, жадува за своята изгубена невинност. И къде другаме може да я открие, ако не в своите деца?

Тъкмо когато грижите на деня и натрупването на годините са започнали да помрачават спомена на човека за собственото му детство, пред него разпъват детството на новите поколения – синове и дъщерии, сетне внуци.

В децата всички ние намираме не само утешението от носталгията по отминалите години на радост и безгрижие, но и надеждата, че доброто, което сме започнали, ще бъде продължено и преумножавано от тях – за слава Божия и за полза на ближните.

Въпреки че 1 юни не е отбелязан в синодния календар като църковен празник, Българската православна църква счита Деня на детето като благодатен повод да отправя благодарение и отечески поздрав както към малки, така и към големи; както към децата, така и към техните общини в Господа родители.

В старозаветни времена Псалмопевец казва: „Из устапа на младенци и кърмачета Ти си съхмил похвалата“ (Пс. 8:3).

Тези думи се изпълнили наистина, когато нашият Господ Исус Христос възлезе в Йерусалим за своята спасителна мисия.

Тогаваш Той бил посрещан най-радошно от децата, които застинали пътя пред Него с палмови клонки и радостно възкликвали: „Осане Сину Давидову!“ (Мат. 21:15, 16). Защото

чистите детски сърца безпрепятствено усещали свящото присъствие на Самия Бог сред тях.

Преминал през младенческата възраст, в детските Си години Христос бил пример за прекрасно послушание към родителите: „Той тръгна с тях... и им се покоряваше“ и „преуспяваше в мъдрост и възраст и в любов към Бога и човешките“ (Лука 2:51, 52).

Когато проповядвал Словото, Спасителят неведнъж давал като пример леската чистота. Вижте как Той поучавал онези, които пренебрегвали децата: „Оставте децата да дохождат при Мене и не им пречете, защото на такива е царството Божие. Истина ви казвам: който не приеме царството Божие като дете, той няма да влезе в него“ (Марк 10:14, 15).

За съжаление днес с голяма скръб виждаме не само възрастни, но и невръстни деца, които клонят към порока. Още непораснали, те преждевременно се състаряват, отдавайки се на зловредни страсти. И това вече не са само алкохолът, тютюнопушенето и ранните полови отношения, но и наркоманията. Съчетаваня в себе си всички най-разрушителни страсти, тя като грех се приближава до самоубийството. Защото човекът личност губи естествени си сили духовно и физически да противостои, но става изцяло подвластна на химически вещества, водещи до бавна смърт.

Затова не можем да останем равнодушни, когато научаваме за смъртта на стоцици, може би и хиляди наши деца, станали жертва на наркотиците още преди да достигнат зрелост, преди да принесат плодове на своя живот.

Като се молим горещо пред Господа, нека не допускате тази страшна смърт до себе си! Ако търсим радост, нека тя бъде чиста, духовна, светла и съвършена. Радост не крат-

котрайна, лъжлива и носеща печал, но непреходна и вечна. Такава е радостта, с която ни дарява Светият Дух, действащ и животворящ в Христовата църква.

Скъпи деца, възлюбени родители, тази именно Църква е съхранила за нас свидетелството, че детската чистота е възможна за човека и в напреднали години – не като наивност, не като безгрижие или непълнота на съзряването, а като близост до Бога. Защото всички човещи сме призвани да бъдем чеда Божии, което означава – да приемем от Неговата святост и чистота, и така вечно да пребъдваме в Него.

Това не са само красиви думи, защото пред нас е живият и реален исторически пример на светците. Много от тях се преселили във вечността в преклонна възраст, но духовно очистени и просветлени като младенци. За всички ни е достъпен този пример, ако се потрудим да постъпваме като тях – да странам от злото, да изпълняваме колкото можем евангелските заповеди, да се сродяваме с Бога.

За това не са необходими специални условия, нито някакви непосилни средства. Удобно е всяко място – и у дома, и в училище, и в игрите дори. Навсякъде можем с вяра и с малко усилие да бъдем изпълнители на правдата, свидетели на истината.

Но да не забравяме Божия храм. Защото той е онова особено, отредено място за тайствени и благодатни срещи със светците, с ангелските сили, със света Богородица и най-вече – със Самия Христос.

Нека Неговата закрила и помощ и Неговото благословение да бъде с всички нас, заедно с Безначалния Му Отец и Светия, Благ и Животворящ Дух – бже, всякога и во веки веков!

Амин.

Светият антиминос и грехът на разкола

Случва се, човек с години посещава храма, черкува се редовно, а една голяма част от храмовия интериор и от светените предмети остава скрита за него. Това е така по две причини. Първо, съобразно църковния чин и пола не всички имат еднакъв достъп навсякъде. Второ, духовният напредък е постепенен и небърз, а от него зависи и постепенното проникване в дълбочините на богослужението и неговата символика. Винаги обаче е необходимо нашето усилие.

Един от светените предмети, които сякаш остават встрани от вниманието на мюзиона, е антиминосът. Дори да знаят какво представлява той, хората лесно забравят за изключителното му значение.

Днес, когато два разкола (политическият на Инокентий и зилотският на старостилците) продължават да отвялват души от пълнотата на Църквата, особено важно е да си спомним за този свещен предмет.

Антиминосът е специален плат (лен или копринен) с размери малко по-големи от напестолното евангелие. Обикновено на него е изобразено погребението на Спасителя Христос. В наши дни то е шампаново, в по-старите времена е било изписано на ръка.

В горния край на плата е шити частичка от моштите на някой светец, а в противоположния стои саморъчният подпис на съответния право-правещ архиепископ.

В буквален превод от гръцко-латински антиминос означава „вместо трапеца“.

В древни времена св. Литургия обикновено се извършвала върху на гробовите на мъчениците. За да бъде възможно св. Евхаристия да бъде отслужвана и там, където няма гробове на мъченици, още от тогава били изготвяни антиминоси с частичка от моштите. Първите писмени свидетелства за употребата на антиминос са от VIII в., но преданието свидетелства, че то е още от първите векове на християнството.

Антиминосът е също и свещен документ, който естествено запечатва непрекъснатата апостолска приемственост в Църквата и в частност там, където се извършва всяко едно конкретно богослужение. Това става по силата на собственоръчния архиепископски подпис, тъй като по древното правило – църковната пълнота се съхранява където е епископът. Антиминосът свидетелства за неговото присъствие там, където той физически е възпрепятстван да отиде. Но не само свещник, а и самият архиепископ не може да извършва св. Литургия без антиминос – свой или от друг каноничен архиепископ.

Антиминосът до голяма степен е свързан с храма, доколкото е поставен на св. Престол, под напестолното евангелие. По време на св. Литургия съгнати антиминос се разтваря и върху него се принася самата безгрешна жертва. Има и антиминос без частичка от моштите, сам с архиепископски подпис, но те са за престол, който е осветен и следователно, сам съдържа такава частичка. Тези обаче са неподвижни, т. е. не могат да се отделият от престоло.

При наличието на антиминос с моштите (подвижен), литургия може да се извърши върху него и на неосветен престол, и на всяко място – дори на открито.

Свещеността върху антиминос се ограничава до св. Литургия. Що се отнася до ръкоположенията в свещен сан, те са възможни единствено на осветен храмов престол.

В Българската православна църква, както във всяка поместна православна автокефалия, антиминос могат да осветяват всички канонични архиепископи, намиращи се в евхаристийно общение помежду си. При

освещаването антиминосът се помазва със св. миро.

В Софийска епархия и в ставрополицанските манастири на Българската патриархия антиминос напестолно осветява и подписва Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Максим.

Разсъждавайки върху предназначението и смисъла на светения антиминос, разбираме ясно, че църковното единство е защитено не само от човещи, но и чрез Божия промисъл. То остава непроницаемо за лукавството на света дори когато външно нещата изглеждат тревожно. Всички вражески набежи срещу Църквата са постигали единствено измамлив, външен успех, докато в същността си тя е оставала неприкосновена. Само за отпадналите – жалко.

Понеже на Църквата ни беше отредено да понесе нелеки изпитания, предизвикани от печални разколи, за които се спомна по-горе, да видим накратко как изглеждат те, отразени в понятията за светения антиминос.

Ако се случи архиепископ да изпадне в разкол или да бъде низвергнат, за кратко време остават антиминосите, осветени от него през каноничното му служение, но архиепископ, който идва на негово място, ги изема и поставя свои нови. (Нов антиминос се поставя и когато храмът е бил осквернен.)

Ако някой реши да се провъзгласи за епископ и така да разедини Църквата, той не е в състояние просто да си направи фалшив антиминос. Разбира се, би могъл да се подпише на парче плат, но св. мошчи би могъл само да открие, т. е. тежко да съгнати чрез светотатство. Защото никой в Църквата не се разпоредил самочинно със св. мошчи, но само съборно.

Ако пък изпаднал в разкол продължи да служи на стар осветен антиминос, тогава проблемът възниква от архиепископски подпис. Защото този, който не поменва името на подписалия се върху антиминос архиепископ, не може да ползва и неговия подпис – в противен случай става фалшификатор чрез непризнаването и непоменаването му в Евхаристията (невъзможна от своя страна без антиминос!).

Проблемът не се разрешава дори когато подписалият се каноничен архиепископ починал преди да стане разколът. Този разколникът да твърди, че него го признава, то чрез непоменаването на живия архиепископ се поставя в същото положение. Този път примствеността е нарушена по причина на това, че каноничната църква поменва починалия в започнатите си молитви. Следователно разколникът не може да признава избирателно единия (макар и починал), а да игнорира останалите.

Във всички описани по-горе случаи се създава precedent при едно старо заварено канонично положение. Оттам и каноничната яснота, изобличаваща безчестията. С други думи, разколникът винаги се изобличава чрез антиминос или като светотатстваш, или като фалшификатор, а заедно с него и последователите му.

Колкото до отслужване на литургия без антиминос, това положение дори не го споменаваме, защото то е толкова осквернително и недопустимо, колкото превръщането на тайствата в театрален спектакъл. В обобщение ще повторим още веднъж: светения антиминос е скрепен чрез св. мошчи и чрез подпис на каноничния архиепископ. Това двойно обявяване показва боговъзлюбеното нерушимо устройство на св. Църква, напомняйки ни за думите на Спасителя: „И портите адави няма да я надделят“ (Мат. 16:18).

Свещ. Ангел ВЕЛИЧКОВ

РЕЧНИК

„Превъзносям се“

Това е израз, който се използва почти само в негативен смисъл. Превъзнеса се е онези, който се е самозабравил, който е изгубил реалната цена за себе си.

Ако изхождаме от смисъла на Христовото Възнесение, превъзнеса се на грешните човещи същности е вид падение.

Синът Човешки се възнеса в плът и застава отдалеч на Отца, защото е и Син Божий; Единственият съвършен духом е съвършен и телом.

Обличайки се в телна плът, Той е понесъл последните от Адамовия грях, понесъл е нашите немощи, но Сам е останал чужд на греха. Затова и пречиството

Му тяло пропраща път за всички нас към царството на Отца. В Христовата личност духовното съвършенство е в пълно съответствие с телесната чистота и непорочност. Оттук и пълното съответствие между тяло и дух при Възнесението. За Христос е било невъзможно да се възнесе само духом, а телом да остане в плен на природния закон – тлеността.

Когато ние, грешни и осквернени телом, започнем да кушаме и в мислите си да се възнесаме към несъответствени нам висоти; когато дръзваме да си присвояваме въображаемо благата на Царството без реални усилия, тогава именно ние се превъзнесаме. Това е лъжливо подражание на Христа,

плод на греховно възгордяване.

Възможно е възнесение и за нас, грешните, без опасност от превъзнесане. Възможно е истинно подражание на Господа – като спазваме постоянно съответствието между собственото ни телесно и духовно състояние. И тогава, когато открием телесната си сквернота, душата ни ще намери покойнието. То ще я предпази от немислено превъзнесане.

Тогаваш ще открием и Оногаво, Който единствен може да ни избави от окаяното ни състояние – Христа Спасителя. В Него ще намерим и истинското Възнесение, в противовес на превъзнесането.

ЦВ

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ

Агът камо „лайф-стайл“

Средната класа у нас е крайно изтъняла, но все пак я има и тя съответно дава своите млади поколения – със собствени интереси, стил на поведение, мечти и очаквания от живота. Младите хора сега са с огромен потенциал в общуването помежду си, с по-позитивна нагласа и по-подготвени за предизвикателствата на съвременния живот.

Затова пазарът се насити с доста списания, отговарящи на техните потребности, формирани интересите им, даващи „тон“ в поведението и общуването.

Това са така наречените списания „лайф-стайл“, което ще рече: стил, начин на живот. Първото беше „Егоист“ и заглавието му не е само закачка, но и сериозна заявка за позицията на читателската публика. После се появиха и други: „Клуб М“ (в по-новия му вариант), „Фанзин“ (за тийнейджъри между 15 и 18), напоследък и твърде луксозното „№1“. Има и други, които в целостта си обрисуват житейския стил, а също и вътрешния свят на онези две-три поколения, които поемат в ръцете си близкото ни бъдеще и носят чертите на новия облик на българина.

Картината не е само оптимистична. Всъщност, духовно погледнато, тя е направо страшна. Хлад, поквара и егоизъм са част от качествата, които се издигат в култ. Пропогандата на „свободния секс“ се превърна в свободна порнография. А атеизмът в някои от тези издания направо е заменен със сатанинска идеология. Черната магия се счита за „шик“ и даже понякога елегантно влияе върху модата...

Изобщо, със странен устоявателен тон, тези списания ни стават една твърде реалистична илюстрация на св. Павловите думи: „Знай, че в последните дни ще настанат усилни времена. Защото хората ще бъдат самолюбиви, сребролюбиви, самохвалци, горделиви, хулници, към родители непокорни, неблагодарни, нечестиви, недружелюбни, непримирими, клеветници, невъздържани, неукротими, недобролюбиви, предатели, безочливци, надати, повече састолобиви, нежели боголюбиви, които наглед имат благочестие, но от силата му са се отрекли. И от такива се отвърщай!“ (2 Тим. 3:1-5).

Ето какво се случи съвсем наскоро

Млада репортерка към едно от тези списания – няма да цитираме заглавието му – дойде в редакцията на „Църковен вестник“ със странно запитване. Момичето подготвяше забавни четива за ваканционния брой. В тази връзка живо я интересуваше „за кои удоволствия, които ще си доставяме през лятото, какви точно съветовни мнения ни очакват в ада“. И добави, че в един сайт прочела как там пусkali на грешниците жаби и гущери, но това не било достатъчно. Трябвало нещо още по-забавно.

Не се развеселихме от тези въпроси. Отговорихме й, че по темата можем да бъдем единствено и само сериозни, невъздържани и че чувството за хумор в случая е неуместно. Тя пожела да ни изслуша при това условие и ние й предодохме накратко светотеческото учение за живота след смъртта. Не очакваше всичко да е толкова сложно и едновременно скучно, в смисъл на лишено от наивизъм в картинки.

И ние на свой ред останахме изненадани – от каменното и лице, издаващо пълна апатия към сериозната страна на въпроса. Поминтересуваха се все пак защо точно адът я вълнува, а не райят, например. Получихме обезсъщителен отговор: „Там просто е по-интересно, случват се повече неща – по-става за летен брой!“

Единственото, което успяхме да кажем, беше: „Слава Богу, че това момиче, още дете, не осъзнава какво говори!“ Или поне се надявахме да е така.

Същото се надяваме и за читателската публика, превърнала страницата истина за ада в повод за забавление, в „лайф-стайл“.

По думите на младата журналистка „те“ са съвсем други и различни хора, изскващи от родителите си, от обществото и даже от Църквата (въпреки че сами питат за мнението й) единствено това – да бъдат оставени на мира да живеят „собствения си живот“.

Пошото е, че не можем да изискуваме същото и от смъртта.

Благвест АНГЕЛОВ

Синове, слуги или роби

Страхът Божий и трите пътя към Бога

От стр. 1

Ако някой извърши даже подвизи заради желанието да се сподоби с Царството небесно, то светите отци наричат делото му наемническо. Бог иска от нас да поемем по пътя на синовството, т. е. от любов и усърдие към Него да постъпваме честно и да се наслаждаваме на спасителното съединение с Него в душата и сърцето си. В миналото към Бога вероятно водели и трите пътя, но в края на ХХ век стана очевидно, че първият и вторият са пътища без изход, тъй като, ходейки по тях, стигаем единствено до нервен срив, погубвайки и себе си, и множество хора около нас.

Все още обаче, самите ние се плашим един другите, че Бог за нещо ще ни накаже. „Бог го наказа“ – казваме за някого, комуто нещо се е случило, когато считаме, че той е заслужавал наказание за нещо. Всъщност ние се страхуваме от Бога както едините – от Зевс, египтяните – от Амон, а римляните – от Юпитер. При това въобще не забелязваме как сами ставаме езичници.

И все пак, не може без страх Божий! Този израз се среща многократно в Библията, което съвсем не е случайно. Само с нужно да разберем какво представлява този страх, който ни учи на мъдрост (Притч. 15:33), предпазва ни от зло (Притч. 16:6) и ни води към живот (Притч. 19:23); той е осбен (Пс. 18:10) и освен всичко останало, се заключава в това, да ненавиждаме злото (Притч. 8:13). Това не е ужас пред Бога и не е страх от евентуално наказание. Бог не ни преследва, но ние бихме могли твърде лесно да Му причиним болка с нашето непослушание.

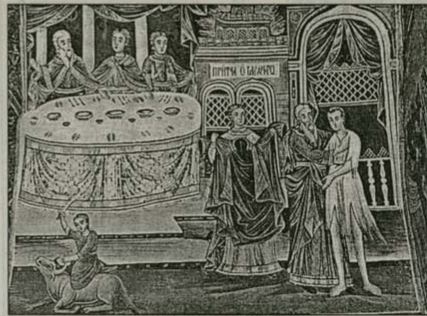
Няког дете се страхува от майка си да не му се скара, но друго се бои да не би да я огорчи или разстрои. Ето къде е разликата между човешките страхове пред нещо опасно и страха Божий, който за нас е най-драгоценното от всички съкровища.

От 90-те години на ХХ в. наблюдаваме един сърдити православни млади хора, за които религията е свързана преди всичко със страха пред Тилка, Устава – да не би да нарушат поста или да сторят някакъв грях, мрачни, сурови, дори външното поведение на които е иноческо. Боим се те да не са избрали за себе си пътя на роба. Разбирасмо е зашо – през тоталитарния режим дълго бяхме роби и сега е трудно, даже почти невъзможно, да се избавим от робската психология. Но е необходимо, та да не би да изгубим един ден вярата си, подобно на нашите прадеди и деди, които се отказали от Бога, понеже виждали в Бога несвобода. Отказвайки се от Бога посредством ума си, те простирани

към Него сърцата си; отхвърляйки несвободата, те се стремели тъкмо към Бога, само дето не знаели, че Този, Който им е толкова нужен, Който не им достига, е именно Той, а не някой друг.

Раби Божи

Смтайки, че ние ходим на църква само заради страха от наказание, невяр-

Завръщането на Блудния син.

Степониц в Троияския манастир

вашите мислят, че религиозността унижава човека, потиска неговото „аз“ и въобще ни прави роби. Това е наистина така, ако виждаме в страха Божий единствено и само страх от наказание или възмездие. Тия, които разбират нашата вяра по този начин, се помрачават и се превръщат в роби на религията. Когато проумеем истинската същност на страха Господен, нашата вяра ни окрилява, открива пред нас нови възможности и нови хоризонти, дава ни нови сили. Именно в християнството невъзможното става възможно. По думите на Иисус Спасителя „за човешките това е невъзможно, ала не и за Бога; защото за Бога всичко е възможно“ (Марк. 10:27).

Във връзка с горното е уместно да си припомним значението на староеврейската дума за „раб Господен“ (еврей. *Амакс*). „Евд“ означава служител или съработник Божий и едновременно с това отрок, т. е. чедо, което се пораснало, но не съвсем. Към него може да се отнасяме като към възрастен, макар все още да трябва да го наблюдаваме и полагаме грижи за него – ето що е „раб Божий“!

Християнството започва с коленопреклонението! Тези думи, колкото и важни, и верен тезис да стои зад тях в очите на православния християнин, будят недоумение у хора, които не знаят нищо за християнството, богослужението, мистическия опит в Православия. Защо човек, който нищо не знае извън те християнството, а само външно, тази фраза изобразява смазан от религиозните догми човек или робски засанал на колена пред иконата в тъмния храм.

Да, по този начин се разбира коленопреклонението на християнина, гледано отстраня. На дело, в него се изразява не робска за-

висимост, покорност или страх, а коренно различно чувство – възторг: „Колко са многобройни делата Ти, Господи! Всичко си направил премъдро“ (Пс. 103:24). Същото чувство е удивително точно изразено и в прокимена на вечернята в събота: „Господ се възпяри, в красота се облече“ и други богослужбени текстове.

Това чувство е преживяно от всеки лекар, видял безнадеждно болно дете да оздравява; от всяка майка, посрещнала сина си жив от война; а в края на краищата и от всяко дете, намерило в утроба на рождения си ден играчка или подарък, за който дълго е мечтало. И любов, и благодарност, и щастие, и усещане за Неговото присъствие до нас, изобило – пълнота, това е то, нашето коленопреклонение, нищо друго; във всеки случай не е страх. „Ние познахме любовта, която Бог има към нас, и повярвахме в това...“ В любовта страх няма, но свършената любов прогледва страха“ (1 Йоан. 4:16-18).

Богословие на страха

Обаче религията, основана на страха, е все още привлекателна за някои. Днес безразборно се преиздават стари книги, проводници на това богословие на страха. Нормално би било да предположим, че заинтересовани групи и сили дават указания за фототипни издани на подобни книги с цел да се насажда в православния народ атмосфера на страх, робско послушание, покорство, като едновременно с това цялата да отслабят влиянието на Църквата сред народа, да я дискредитират в очите на населението и т. н. Често тези издания са плод на усилията на честни хора, без каквито и да било зломушленни намерения – бедата е, че издателите им, както и ние понякога, сами предпочитаме положението на раби, вместо богословството.

Използването на религията в качеството на инструмент се превръща в трагедия за всички. И за народа, и за онези, които го използват, и за самата религия. Това довежда най-напред до култивирването на абсолютна религиозна индиферентност, после до взрив на безбожие и накрая до появата на нови изповедания

и нови религии. По такъв начин нова религия в края на ХХ век стана марксистът, който зае в сърцата на много хора, без значение добри или лоши, мястото на Бога, изгонен оттам чрез задължителността на постигнато, изповедата и атмосферата на страх, нагнетавана от някои до ден днешен.

Повечето от нас са израснали в епохата на робството и от последиците сме били роби, като още на 3-4-годишна възраст сме осъзнали общозадължителността на този факт. До такава степен сме привикнали с робската си роля, че на пътя към Бога също избираме да сме роби (вместо раби). Еврейците в пустинята видели в Моисей враг именно защото той ги освободил от робство (Исх. 16:2-3). Ние също считаме за враг оня, който ни напомня, че сме призвани към свобода (Гал. 5:13), само защото сме свикнали с несвободата и тя ни е психологически по-близка.

Точно тази несвобода, скриваваща нашите сърца, ни пречи да почувстваме Иисус, а в Църквата да виждаме само заповеди, установления, забрани и да не усещаме Неговото изгряние присъствие и радостта, за която са ни оставили свидетелства от ония си първоначални писатели.

В съветските времена в училищата на десета се преподаваха знания, ориентирани към фактологията, развиваха паметта им. Ученика на бързо четене, а трябваше да ги учат на бавно, но задълбочено. Никой не развиваше техните чувства. И днес, имайки в Църквата, те отново искат да научат всичко за Бога, за истината, за православната вяра. И не разбират, че в тази област главното са не толкова знанията, а чувствата. Ориентацията към знанията ни прави неживи, а съчетана с робската психика ни превръща и в роби на собствените ум и неговите ограничени възможности, поради което не сме в състояние да се потопим в Бога като в океан, както е описано от светите отци.

Постоянно и навсякъде търсим врагове, проверяваме вярата си по каноните като ученици, сверяващи отговорите на задачите в учебника; заплашваме се един друг с Бога, вярвайки в Него, може би и добър, но робовладелец, а себе си – роби. Струва ни се, че всичко около нас е лошо и ужасно, толкова лошо, както никога досега. Затова и до днес още нямаме сили да възкликнем заедно с архиепископ Йоан (Шаховский): „Землята е загърната като в сълъчав прах от любовта Господня.“ А това си е напълно вярно.

Адаптиран превод о. Петър ГРАМАТИКОВ (По „Духовные пути“, о. Георгий Чистяков – сл. „Русская мысль“, 1996 г.

Възнесение Господне – радост в раздялата

От стр. 1

Но колко правилно един проповедник в своята проповед на празника Възнесение го нарича „радост в раздялата“. Не замърнаването на Христос празнува Църквата, защото Той е казал: „Аз съм с вас през всички дни до свършека на света.“ Цялата радост на християнската вяра идва от съзнанието за Неговото присъствие и Неговите думи: „Където двама или трима са събрали в мое име, там съм и аз между тях.“ Не замърнаването на Христос, а Неговото възнесение на небето празнува Църквата.

Празникът Възнесение е празник на небето, отворено за човека, небето като нов и вечен дом, обител, небето – нашата истинска родина. Грехът е отделил земята от небето и ни е направил земни, подли, обърнати към земята и живеещи единствено на нея. Грехът – това е предаването на душата към небето. На този именно ден, на празника Възнесение, не можем да не се ужасим от това отричане. Целият свят е пронизан от него. Човекът гордо и важно обявява, че е само материя, че целият свят е единствено материя и не съществува нищо друго освен материята. Това дори го радва и той, смятайки ги за глупаци и неवेशи, със съжаление и презрение говори за тези, които още вярват в някакво си небе. Та нали небето – това е същата тази материя и нищо друго няма, не е имало и няма да има. Когато умрем, ще изгнем, а дотогава нека строим земния рай, забравяйки измислиците на поповете.

Това, казано с няколко думи, но абсолютно верни, е върхът на нашата култура, нашата наука и нашата идеология. Прогресът на едно гробище, прогресът на червени, хранещи се с мърша. Но какво предлагате вие, ще ни попитат, какво е това не-

бе, за което говорите вие, и на което се възнася Христос?

Та нали на „самия връх“ на небето няма нищо такова, за което вие го-

ричат храма – небе на земята. Всички тези отговори означават едно: небе – това е името на нашето истинско призвание, небе – това е последната правда

Тропар, глас 4

Възнесъл се в слава, Христѐ Бже, зарад-
ва учениците с обещанието за Светия
Дух. И чрез благословените ги увери, че
Ти си Син Божий, Избавителят на света.

ворите. Но на този въпрос нека отговори християнският проповедник св. Йоан Златоуст, живял през 16 век. Говорейки за небето, за небесното, той възкликва: „Защо ми е небето, когато аз сам ставам небе!“ Нека отговорят нашите предци, които на-

на земята.

Тук не става въпрос за извънпланетното пространство или за непознатия космос. А за небето, възвърнато ни чрез Христос, за небето, което сме изгубили поради греха и гордостта, в своите земни, и единствено земни науки и

идеологии. Небето, което Христос ни разкри, дарува и върна. Небето е царството на вечния живот, царство на истината, доброто и красотата. Небето е пълното одухотворяване на човека, небето е царството Божие, победа над смъртта, тържество на любовта, абсолютно желание и ръководене към онова, за което е казано: „Око не е виждало, ухо не е чувало и човеку на ум не е идвало това, що Бог е приготвил за ония, които Го обичат.“ Всичко това ни е разкрил и ни е дарувал Христос. И затова небето пронизва нашия живот тук и сега, самата земя става отобраз, отблясък на небесната светлина. Кой е снизходил от небето на земята, за да ни върне небето? Бог. Кой от земята се възнася на небето? Човекът Исус. „Бог – казва св. Атанасий Велики – стана Човек, за да стане човекът бог.“ Бог слезъл на земята, за да се възнесем ние на небето. Това е празникът Възнесение. В това се състои неговата светлина, неизказаната му радост. Ако Христос е на небето, ако вярваме в Него и Го обичаме, то и ние сме там с Него. На Неговата трапеза, в Неговото царство. Ако чрез Него човек се възнася, а не пада, то в Него и пред мен е открито възнесението, и към него съм призван, и в него се открива пред мен целта, смисълът и последната радост на моя живот. Всичко, което ни обръщава, тегли надолу в низините. Но аз гледам на божествената плът, възнасяща се на небето, на Христос, издигащ се „во гласе трубиех“, и казвам на себе си и на света: „Тук е истината за света и човека, тук е това, към което от вечности ни призовава Бог“.

Прот. Александър ШМЕАН

„Воскресние беседи“

Превод

Мария ИВАНОВА

БОГОСЛОВИЕ

Истинността на Възнесението

Тази истина изразява Той Самият, когато, бедувайки със Своите ученици за отиването Си при Отца, казва: „Отивам да ви приготвя място. И кога ида и ви приготвя място, пак ще дойда и ще ви взема при Мене Си, за да бъдете и вие, дето съм аз“ (Йоан 14:2-3). И още: „За вас е по-добре аз да си замина; защото, ако не замина, Утешителят няма да дойде при вас“ (Йоан 16:7); Св. ап. Павел говори ясно за това в своите послания. На едно място той пише: „Христос влезе не в ръкотворно светилище, което е само образ на истинското, но в самото небе, за да се яви сега пред Божие лице за нас“ (Евр. 9:24). Друга директно Го нарича предтеча за нас на небесата (Йоан 6:20). Апостолът утвърждава, че както Бог ни възкреси с Него, така ще ни постави на небесата (Еф. 2:6), защото ние сме и наследници на наследни Божии, а сънаследници на Христа (Рим. 8:17). Апостол Павел ни дава и следните наставления: „И тъй, ако сте възкръснали заедно с Христа, търсете това, що е горе, дето Христос седи отдало на Бога; за небесното мислете, а не за земното. Защото вие умряхте, и вашият живот е скрит с Христа в Бога“ (Кол. 3:1-3).

Отваряне на Царството

До пришествието на Сина Божий на земята, и въпреки че в дома на небесния Отец има много жилища (Йоан 14:2-3), в тях не можело да се намери място за грешните потомци на Адам; самите ветхозаветни праведници в смъртта си слизали с душите си в ада (Бит. 37:35). С явяването в плът на нашия Господ Исус Христос, Който примирил Бога с хората, небето със земята; съществото Му в ада и освобождаването оттам на ветхозаветните праведници и накрая тържественото Му възнасяне на небесата с възприетото от Него човешко естество, Той открива за всички хора Царството небесно.

Архиеп. МАКАРИЙ

Из „Догматическое богословие“

Християнско сдружение „Св. Троица“

На 16 март 2002 г. в манастира „Свети Петър и Павел“ – с. Лозен християнското сдружение „Света Троица“ отбеляза 4 години от създаването си.

Сдружението бе учредено на 16 март 1998 г. с цел подпомагане на деца в неравностойно социално положение. През 2000 г. бе създаден социален център за 30 деца към 25 основно училище „Д-р П. Берон“ – гр. София, община „Красно село“.

Конкретен повод за това бе невъзможността на родители да изпратят децата си на училище поради финансови причини и очертаващата се печална перспектива за тези деца – детски дом или неграмотност.

Центърът ползва две помещения, отгледани от община „Красно село“ безвъзмездно.

Децата са на възраст от 7 до 12 години и са интегрирани в нормални паралелки.

Сдружението е поело ангажимент всекидневно да ги изхранва на обяд и закуска, да осигури облекло, обувки, детски празници и екскурзии.

Предлагат им се безплатни курсове по физика, математика, български, рели-

гия, очакват с нетърпение компютри.

През лятото продължава тяхното обръщаване. Всяка седмица се провеждат екскурзии.

Децата се чувстват добре, сигурни и защитени, имат своите празници. Всичко това се прави от най-обикновени християни, без участие на фирми спонсори.

Всяка неделя организираме благотворителен пункт пред храм „Свети Георги“ на „Плетте къшета“. Около 100 души християни работят и осигуряват издръжката им. Практиката показва, че не се изискват големи материални ресурси. Необходимо е желание и воля за подпомагане.

Отглеждащите тези деца постепенно придобиват друг вид съзнание и начин на мислене. Центърът се превръща в едно голямо семейство с основна черта – взаимопомощ. Всичко това се прави в духа на православния християнски морал и ценности.

Този модел дава чудесни резултати и може да се приложи в национален мащаб.

Снежана МИТОВА

ЛИЧНИ

Довършеният концерт

Един американец ми разказа, че преди няколко години е бил на концерт на именития цигулар Ицхак Перлман в „Линкълн сенٹر“ в Ню Йорк.

Изкачането на подиума е истински подвиг за този музикант. Като дете той боледувал от детски паралич, затова сега има ремъци на краката и върви с патерици.

Перлман се движи бавно, мъчително и след всяка крачка почива за момент. Най-сетне се добрира до стола, сяда, разполага ремъците от безжизнените си крака, пуска патериците на пода, свива единия крак, а другия опъва напред. След това се навежда, взема цигулката, слага я под брадичката си, кимва на диригента и започва да свири. Аудиторията го познава и чака търпеливо.

Но този концерт не започва добре. Още при първите няколко звука една от струните на цигулката се скъсва. В смълчавала зала това прозвучава като изстрел. Всеки си помисля, че целият ритуал трябва да се повтори. Перлман трябва да заключе ремъците, да вземе патериците, да излъти от сцената и да намери нова цигулка или нова струна. Ясно е, че симфония не може да се сви-

ри само с три струни.

Но в онази дъждовна вечер Ицхак Перлман отказва да се съобрази с това. За смаяване на стотиците хора в залата той продължава да свири, като светкавично променя, нагажда, отново композира произведението наум.

Когато свършва, в залата настава пълно вцепенение. След това изведнъж всички скачат на крака и започват бурно да ръкопляскаят, да свирят, да викат. Хората чувстват, че са станали свидетели на нещо изключително. Ицхак Перлман се усмихва, избърсва потта си и спокойно казва: „Знаете ли, поинкога задачата на музиканта е да прави музика с това, което му е останало.“

Тези думи са важни не само за музикантите, но и за всички нас. В този свят на бурни промени и трагедии трябва да използваме докрай дарованията и способностите, които Бог ни е дал, а не да се оплакваме, че всичко ни пречи да осъществим мечтите си. Да търсим първо Царството Божие и всичко останало ще ни се придаде, казва Христос.

Архим. доц. Павел СТЕФАНОВ

Архимандрит Йоан Крестянкин

Слово за малките добрини

Мнозина смятат, че да живееш според вярата и да изпълняваш Божията воля е трудно. В действителност е много лесно. Нужно е само да обърнеш внимание на дреболиите, на незначителните неща и да се стараш да не съгрешаваш в малкото. Това е най-лесният и прост начин да навлезеш в духовния свят и се приближиш към Бога.

Обикновено човек мисли, че Творецът изисква от него значими дела, пълна самоотверженост, всичко унищожаване на самоличността му. Така се плаши от подобни мисли, че се бои да пристъпи към Бога, крие се от Него като съгрешилата Адам и дори не вниква в Божие слово. Мисли си: „Така или иначе не мога нищо на направя за Бога и за душата си, по-добре да стоя настрана от духовния свят, да не мисля за вечния живот, за Бога, да си живея както си зная.“

В началото на религиозния живот съществува някаква своеобразна „хипноза от великите дела“ – „ще направя или неща“ – „ще направя или нищо“. И не прави нищо нито за Бога, нито за душата си. Удивително е, че колкото повече човек е отдален на протичания начин на живот, толкова повече се стреми да бъде честен, чист, предан на Бога и в най-малкото. А всеки, който иска да се доближи до Царството Божие, трябва да се стреми да придобие правилно отношение към протичащите неща.

„Да се приближиш“ – ето тук е трудността на религиозния път. Обикновено на човек му се иска да влезе в Царството Божие неочаквано и за самия него, магически, като по чудо, или някак по право, чрез някакъв подвиг. Но нито едното, нито другото е истинско откриване на духовния свят. Човек не достига до Бога магически-чудно, оставяйки на земята чужд на стремежа към Царството Божие, не може да откупи съкровището на Царството Божие с някакви външни постъпки. Делата са нужни, за да привикне човек към висия живот, към светлата воля, към желанието за добро, към справедливото и чисто сърце, нелицемерната любов. Именно чрез малките ежедневни постъпки всичко това може да се въкорени неустойно в човека. Малките добрини – те са така нужни за човешката

личност, както водата за цветето. Половин чаша е достатъчна, за да се възвърне към живота.

Когато човек е гладен или е гладувал доста време, не е нужно да изяде цяла торба хляб, за да се засити. На организма са достатъчни няколко филийки. Животът сам дава удивителни примери за важността на малките неща. Искам да ви обърна специално внимание на малките и лесни за изпълнение неща, които същевременно са изключително важни. „Който напои едно от тия малки само с чаша студена вода в името на ученик, истиня ми казвам, няма да изгуби наградата си“ (Мат. 10:42). От тези думи на Господ ясно личи от каква важност са малките добри дела. Чаша вода – това не е никак много. По времето на Спасителя Палестина не е била пустиня, както в наши дни, а цветуща плодородна страна, затаво и чаша вода не била кой знае колко ценно нещо, но не била и без значение във време, когато хората пътешествали предимно пеша. Но като говори за значението на малките неща, Господ не се ограничаваше с упоменаването на чашата вода, а добавя, че тя трябва да се даде „в името на ученик“. Това е важна подробност и трябва да й се обърне специално внимание.

Най-добри са делата, извършени в името на Христа, в името Господне. „Благословен Идешият – във всякакъв смисъл – в името Господне“. Духът и името Христово придават вечна ценност и на най-малките неща. И обикновената човешка жертвена любов, която е отблясък от Христовата, прави значими и драгоценни всяка дума, всеки жест, всяка сълза, всяка усмивка, всеки поглед. И ето, Господ казва, че малкото добро дело дори да не е направено в Негово име, а направено в Негов ученик, пак има огромна ценност във вечността. „В името на ученик“ – това е пределът на свързаност с Неговия дух, Неговото дело, Неговия живот... Забележете, че постъпките ни често са егостични, користни. Господ ни обръща внимание върху това, като ни съветва да кажим в дома си не онези, които на свой ред ще ни поканят на трапезата си, а да кажим хората, които се нуждаят от помощ, подкрепа, утеха. Гостуващите ни често се превръщат в разсадник на тщеславие, злословия и суета. Съвсем друго е добрата дружеска беседа, човешкото общение – това е благословено, това укрепва душата, прави я по-устойчива в доброто и истината. Но светското, неискрено, притворно общуване е болест за човешвото и смъртна заплаха за цивилизацията ни.

Във всяко човешко общуване непременно трябва да присъства и добрия Христов дух, явно или скрито. И това скрито присъствие на Божия дух в простите и хубави човешки отношения е тази атмосфера на „ученичество“, за която говори Господ. „В името на ученик“ – това е първото стъпало от общуване между хората в името на Самия Господ Исусе Христос... Мнозина, макар и да не познават Господ и дивното общение в Негово име, все пак имат помежду си безкористно чисто човешко общение, което ги приближава към духа Христов. Мнозина могат да стоят на тази степен на доброта, за която Господ говори като за „подаване на чаша вода“ само в името на ученика. Можем да кажем – всички. Добре е да приемаме тези Христови думи буквално и да се стремим да помагаме на всеки човек. Нито миг подобно общение няма да бъде забравено от Бога, както „нито едно врабче не е забравено от Бога“ (Лука 12:6).

Ако хората бяха мъдри, щяха да се стремят към малкото и лесно изпълнимото и чрез него биха получили вечна съкровище. Великото в спасението на хората е в това, че те могат да се присадят към стовала на вечното дърво на живота и чрез най-малката дръжчица – добрата постъпка.

Към дивата ябълка не е нужно да се присажда цял ствол, за да се облагороди. Достатъчно е да се вземе малък калем и да се прирепи към един от клоните на дивото дърво. Така и за да се замеси корит с тесто не е нужен цял калъп мая. Достатъчно е съвсем малко, за да бухне цялото тесто. Същото е с доброто: и най-малкият жест може да бъде от огромно значение. Затова не бива да се пренебрежва малкото добро и да се твърди: „не мога да направя света по-добър, затаво няма и да се старая“.

Фактът, че и най-малкият жест е полезен за човека, неоспоримо доказва, че и най-малкото зло е в състояние да му навреди много. Ако например пращинка попадне в око – око то нищо не вижда, даже зрението на другото око е затруднено в това време. Малкото зло, ако попадне в душата като пращинка в око, извежда веднага човека от потока на живота. Да извадим пращинка от телесното или душевното око е дребна работа, но не толкова необходима!

Настинна малките добрини са по-нужни на света от великите дела. Без великото хората си моят, но без малкото – не. Човешкостта ще загине от недостиг на велики дела, а от недостиг на малки добрини. Велико дело е само покрив, а стелите се изизждат от тухлите на малките добрини.

И така, Творецът е предоставил на човека да въз-

душева непременно трябва да присъства и добрия Христов дух, явно или скрито. И това скрито присъствие на Божия дух в простите и хубави човешки отношения е тази атмосфера на „ученичество“, за която говори Господ. „В името на ученик“ – това е първото стъпало от общуване между хората в името на Самия Господ Исусе Христос... Мнозина, макар и да не познават Господ и дивното общение в Негово име, все пак имат помежду си безкористно чисто човешко общение, което ги приближава към духа Христов. Мнозина могат да стоят на тази степен на доброта, за която Господ говори като за „подаване на чаша вода“ само в името на ученика. Можем да кажем – всички. Добре е да приемаме тези Христови думи буквално и да се стремим да помагаме на всеки човек. Нито миг подобно общение няма да бъде забравено от Бога, както „нито едно врабче не е забравено от Бога“ (Лука 12:6).

Ако хората бяха мъдри, щяха да се стремят към малкото и лесно изпълнимото и чрез него биха получили вечна съкровище. Великото в спасението на хората е в това, че те могат да се присадят към стовала на вечното дърво на живота и чрез най-малката дръжчица – добрата постъпка.

Към дивата ябълка не е нужно да се присажда цял ствол, за да се облагороди. Достатъчно е да се вземе малък калем и да се прирепи към един от клоните на дивото дърво. Така и за да се замеси корит с тесто не е нужен цял калъп мая. Достатъчно е съвсем малко, за да бухне цялото тесто. Същото е с доброто: и най-малкият жест може да бъде от огромно значение. Затова не бива да се пренебрежва малкото добро и да се твърди: „не мога да направя света по-добър, затаво няма и да се старая“.

Фактът, че и най-малкият жест е полезен за човека, неоспоримо доказва, че и най-малкото зло е в състояние да му навреди много. Ако например пращинка попадне в око – око то нищо не вижда, даже зрението на другото око е затруднено в това време. Малкото зло, ако попадне в душата като пращинка в око, извежда веднага човека от потока на живота. Да извадим пращинка от телесното или душевното око е дребна работа, но не толкова необходима!

Настинна малките добрини са по-нужни на света от великите дела. Без великото хората си моят, но без малкото – не. Човешкостта ще загине от недостиг на велики дела, а от недостиг на малки добрини. Велико дело е само покрив, а стелите се изизждат от тухлите на малките добрини.

И така, Творецът е предоставил на човека да въз-

душева непременно трябва да присъства и добрия Христов дух, явно или скрито. И това скрито присъствие на Божия дух в простите и хубави човешки отношения е тази атмосфера на „ученичество“, за която говори Господ. „В името на ученик“ – това е първото стъпало от общуване между хората в името на Самия Господ Исусе Христос... Мнозина, макар и да не познават Господ и дивното общение в Негово име, все пак имат помежду си безкористно чисто човешко общение, което ги приближава към духа Христов. Мнозина могат да стоят на тази степен на доброта, за която Господ говори като за „подаване на чаша вода“ само в името на ученика. Можем да кажем – всички. Добре е да приемаме тези Христови думи буквално и да се стремим да помагаме на всеки човек. Нито миг подобно общение няма да бъде забравено от Бога, както „нито едно врабче не е забравено от Бога“ (Лука 12:6).

Добрният човек укрепва и утешава най-напред самия себе си. И това съвсем не е егостично, както твърдят някои, а естествен резултат от безкористното добро, което носи висша духовна радост на всеки, който го извършва. Истинското добро винаги дълбоко и чисто утешава онези, които съединява с него душата си. Та може ли да не се радваш, когато излизаш от мрачно то подземие към слънчното и благоуханните цветни поля! Не бива да се обвива човекът: „Ти си егостич, ти изпитваш удоволствие от добротата си“. Не, това е единствената неегостична радост – радостта от доброто, радостта на Царството Божие. И в тази радост човек ще се спаси от злото и ще живее вечно в Бога.

За човека, който не е изпитал удоволствието от направеното добро, то му струва никому ненужно мъчение... Има едно състояние на измамен покой, от който човек много трудно може да излезе. Както за детето е трудно да излезе от утробата на майката, така за егостита, заст със своите жалки чувства и мисли, насочени единствено към стремежа да извлезе някаква полза за себе си, е непосилно да прояви искрена загриженост за друг, напълно чужд за него човек. Ето това убеждение, че старото, познатото и обичайното състояние винаги е за предпочитане пред новото, неизвестното, е присъщо за всеки непродетелен от вярата човек. Само онези, които са започнали да възрастват духовно, които са стъпили на пътя на стремежа и жаждата за Христова правда и духовна нишета, престават да жалят за своя

комфорт. Човек трудно се откъсва от привичното. По този начин вероятно се пази от нападите на злото. Здраве загъналите в благодатно нозе може и да не му позволяват да се хвърлят в бездната надолу с главата, но му пречат и да се изкачи на планината на преображението или поне да излезе на твърда земя и да послуша Словото Божие... Но чрез малките, леки, най-лесно изпълними добрини човек привиква към доброто и започва да му служи; не насила, а от сърце, искрено и така все повече и повече навлиза в атмосферата на доброто, пуска корените на своя живот в новата почва. Корените на човешкия живот лесно се приспособяват към тази почва и много скоро вече не могат да живеят без нея... Ето така се спасява човек: от малкото произлиза великото. „Верният в малкото“ се оказва верен и в голямото.

Ето защо възхваляваме не доброто, а неговата незначителност, неговата „малкост“. И не само не ви упрекам, че се занимавате само с дреболии и не сте способни на голяма саможертва, а напротив, умолявам ви: не мислете за велики саможертви и в никакъв случай не пренебрегвайте дреболиите. Моля, ако желаете, изпаднете в неосикуема ярост при особени случаи, но не гневете „на брата си без причина“ (Мат. 5:22).

Измисляйте при необходимост каквито ви хрумнат дъжи, но не говорете в ежедневното житейско общуване неистини. Може това и да не е кой знае какво, но опитайте да го направите, и ще видите какво ще се получи.

Иреме старецът... Понасянето на страдания – пътят на нашето време

Игумен Никон (Воробей), 1894-1963, получава постригание и свещенско ръкоположение през 1931-1932 г. Преследан е от съветската власт и заточен в Сибир. От 1948 г. до края на живота си служи в гр. Гжатск. Оставил безценно наследство – писма до духовните му чедя, откъс от които предоставяме на вниманието ви.

Бог е установил закон – по-непоклитим и от небето и земята, според който трябва да претърпим много страдания, за да влезем в Царството Божие. Достигнали сме до такъв период от живота на човешеството, когато безропотно понасяне на страданията с вяра в Бога, уповайки се на Неговото милосърдие, е единственият начин да постигнем спасение.

Днес няма други пътища за нас освен един-единствен: понасянето на страдания.

Любовта Божия желас нашето спасение и няма да допусне страдания, надвишаващи нашите сили без това да е крайно необходимо.

От теб Господ очаква съвсем малко: вярвай в Бога и търпи малките страдания, които са напълно по силите ти (Господ добре познава твоите сили). Търпи и не роптай! А ако възроптаеш, то покой се, и Той ще ти прости.

Светите Божии угодици ни разясняват, че в последните времена няма да има никакви лични подвизи у търещите Царството Божие. Ще се спасяват само с претърпяване на страдания и болести, защото в хората няма да има смирение, а без смирение подвижите ще донесат повече вреда, отколкото полза, могат дори да погубят човека, тъй като неволно предизвикват високосмерие в подвижниците се и пораядат прелест.

Комфорт. Човек трудно се откъсва от привичното. По този начин вероятно се пази от нападите на злото. Здраве загъналите в благодатно нозе може и да не му позволяват да се хвърлят в бездната надолу с главата, но му пречат и да се изкачи на планината на преображението или поне да излезе на твърда земя и да послуша Словото Божие... Но чрез малките, леки, най-лесно изпълними добрини човек привиква към доброто и започва да му служи; не насила, а от сърце, искрено и така все повече и повече навлиза в атмосферата на доброто, пуска корените на своя живот в новата почва. Корените на човешкия живот лесно се приспособяват към тази почва и много скоро вече не могат да живеят без нея... Ето така се спасява човек: от малкото произлиза великото. „Верният в малкото“ се оказва верен и в голямото.

Ето защо възхваляваме не доброто, а неговата незначителност, неговата „малкост“. И не само не ви упрекам, че се занимавате само с дреболии и не сте способни на голяма саможертва, а напротив, умолявам ви: не мислете за велики саможертви и в никакъв случай не пренебрегвайте дреболиите. Моля, ако желаете, изпаднете в неосикуема ярост при особени случаи, но не гневете „на брата си без причина“ (Мат. 5:22).

Измисляйте при необходимост каквито ви хрумнат дъжи, но не говорете в ежедневното житейско общуване неистини. Може това и да не е кой знае какво, но опитайте да го направите, и ще видите какво ще се получи.

Оставте настрана всякакви разсъждения за това, редно ли е или нередно да се избиват милиони хора – жени, деца, старци – опитайте да проявите своето нравствено чувство в малкото: не убивайте личността на своя близък нито с дума, нито с намек, нито с жест. Да се въздържиш от зло, също е добро... И така, в малкото, в лесното, незабелязано и неусетно ще извършиш много.

Трудно е да станеш ношеч за молитва. Но сутрин, ако не успеете вкъщи, то докато пътувате към работата и мисляте ви е свободна, можете да си кажете наум „Отче наш“, и нека всяка дума от тази кратка молитва да отекне в сърцето ви. А ношеч, като се прекръстите, с цялото си сърце се предайте в ръцете на Небесния Отец... Това е съвсем лесно... И подавайте, подавайте вода на всеки, който е жаден, подавайте чаша напънена със съпричастност на всеки човек, който се нуждае от нея. От тази вода текат цели реки, не бойте се, няма да оскъдеете, раздайте на всеки по чаша от нея.

Малки дела, възпявани ви в химни. Хора, обграждате се с малки дела, опасвайте се с малките, простички, леки, добри чувства, мисли, думи и дела, които нищо не ви струват. Нека оставим голямото и трудното, то е за онези, които го обичат, а за нас, които все още не сме обикнали голямото, Господ по Своята милост е изляло обилно, подобно на водата и въздуха, малката любов.

Превод
Александра
КАРАМИХАЛЕВА

Семейството – единна духовна същност

Защо греховете на родителите се отразяват на децата им

Когато човек се изправи пред сериозен проблем в семейството си, като да речем: слаб успех на детето, слаба мотивираност да напредва в развитието си и да успее в живота или пък, не дай Боже, лоша компания, кражби, разгулен живот, алкохолна или наркотична зависимост, най-често се задава въпросът: защо на мен? С какво съм заслужил това наказание? Не работих ли извънредно, за да го задоволя с всичко, не направих ли и невъзможното, за да се чувства добре, малко ли компромис направих със съвестта и достойнството си, за да му осигурия комфортен и спокоен живот?... Така ли ми се отблагодарява? Разневни сме, отчаяни, и силям обвинения срещу учителите, държавата, съдбата, времето, и Бога дори заради опропастения си живот. Къде е причината за това? Както детски съдби и страдания на родителите? Причината не е в Бога. Бог не желас зло никому и не причинява страдания и на най-настървените Си врагове.

Причината е в греха. Личните грехове на всеки от нас, които чрез натрупването си стават грехове и на обществото и институциите, както и личните грехове на децата и родителите, които се отразяват на всички членове на семейството.

Какво е грехът?

Нарушаване на Божиите поръчки, установени в света, за да цари в него хармония и любов.

Едва ли има някой, който не е чувал Десетте Божии заповеди, дадени на човечеството чрез Мойсей, и Христовите заповеди, обобщаващи и допълващи цялото старозаветно законодателство: обичай Бога и обичай ближния като себе си. Нека честно се запитаме: има ли някой, който да не е престъпил

поне веднъж една от тези заповеди, да не е мразил, да не е злословил, да не е лъгал, да не е клеветил, да не е завидвал, да не е имал предръчани и извънбрачни връзки, да не е пожелавал нещо чуждо и т. н. А предани ли сме на Бога, вслушваме ли се в Неговите заповеди, залагаме ли да изпълняваме Неговата воля, добри чедра ли сме Му, живеем ли така, че да се гордее с нас и с делата ни?

тяло, а свособразна единна духовна същност, с нов духовен потенциал. При осветяването на съюза при тайнството Брак, Бог чрез силата на Светия Дух един вид „допълва дефицита от благодатни сили“, появил се по причина на догавашните лични грехове на мъжа и жената. Затова и децата, родени в осветен от Църквата брак, са свети. Но всеки път, когато единият от съпрузите извършва грях, особено прелюбо-

ва в живота на другия. Подобни случаи са пример за рязко отдръпване на Божията благодатна защита по причина на греха, но нахлуването на злото в семейството може да стане и по-неуспешно и незабележимо, но с не по-малко печален резултат.

От училище още знаеме:
В природата празно място няма
Щщото е и в духовния живот. Там, където не по-

територии. Църквата има ясни и изпитания през вековете средства: тайнството Изповед, тайнството Причастие, усилен молитвен живот, често черкуване, раздаване на милостиня, четене и размисляване върху словото Божие.

Но има **личните духовни усилия** на един човек могат да помогнат на друг член на семейството, който нехае за Бога?

Божие слово често сравнява човека с духовен съсъд (Деян. 9:15; Ис. 52:11; 1 Цар. 21:5; 1 Петр. 2:7; 1 Ефес. 4:4-5), а благодатта на Св. Дух – с „жива вода“ или слей (Мат. 25:1-12; Йоан. 4:10; Ис. 58:11 и Ерем. 2:11; Откр. 7:17 и 21:6).

Ако словото Божие уподобява човека така, то семейството следва да се разглежда като единно духовно тяло, подобно на Църквата и нейните членове (Ефес. 5:23-27; 1 Кор. 12:12-14). Ако се увеличи благодатта у единия от съпрузите чрез участие в църковните тайнства и чрез молитвено богообщение, то тази благодат се излива над цялото семейство. Чрез един тя се проникне до всички, посредством невидимите духовни връзки помежду им.

Така разбираме по-ясно защо „неповярват мъж бива осветен чрез явяващата жена, и неповярвала жена бива осветена чрез явяващия мъж; иначе, децата ви биха били нечисти, а сега те са свети“ (1 Кор. 7:14).

Няма родител, „който,

кога му поиска син му хляб, да му даде камък, и кога поиска риба, да му даде змия“ (Мат. 7:9-10), но много често самите родители не са наясно как да различат рибата от змията и хляба от камък.

Грижете ни за децата често се свеждат до тяхното материално обезпечаване: храна, дрехи, учебници, развлечения. А в какво се състои грижата ни за децата им? Знаят ли те какво е добро, какво е зло, грях, добродетел, познават ли Божия закон, Евангелието, нравствените задължения на човека, смисъла на съществуването си; къде стоят Бог, ближните, душата в ценностната им система? Каква е тя? И не е ли това неизмеримо по-важно от всичко останало?

Безсмислено е да се жалваме от състоянието на децата си и брака си, да търсим причините другаде, да трупаем раздразнение, отчуждение, отчаяние. Ако децата ни причиняват болка и разочарование, виновни сме и ние, защото чрез личния си пример сме им предали заразна на греха; виновни сме, ако с „малките“ си прегрешения сме ги направили уязвими за злото, ако си ги лишили от вярата и упованието в Господа, от покров на благодатта Божия, ако не сме допуснали Бог да изгражда семейството ни и любовта Му да ни създържа.

Добрата вест е, че можем да се покаем и да पुснеме Бога в домовете си.

Александра
КАРАМИХАЛЕВА

Нашият „пример“

Бог дава Своите заповеди не за да злорадства, като гледа как се мъчим да ги изпълняваме под страх от наказание, нито поради някаква ексцентрична приумица.

Бог дава Своя закон на хората от същите съображения, от които един любящ родител казва на своето невъртелно дете: не бърбай в контакта, не се навеждай през тераста, не тръбай след непознат и т.н.

Бог добре познава нашето човешко естество, Той ни е замислил и създал, и по-добре от нас самите знае какво поведение ще ни навреди и погуби, и какво поведение ще е полезно и спасително за нас.

На улицата може и без последици да прелинем на червено или да тръгнем в насрещото движение – хей така, за да упржни и правото си на свободна воля.

Но докде ще стигнем в духовния си път, водени от своелюбието си? За съжаление, там не е лесно да предвидим какво ще са последициите от нашите „невинни“ прегрешения, за нас самите и за онези, защото не познаваме живота в глобален план, нито пък-духовния свят и законите, действащи в него.

Понякога Божиите заповеди сякаш

ни пречат и дори ни вредят.

Защо да не изневерим, ако си сигурен, че другият няма да разбере; защо да не излъжем, за да се измъкнем ненаказан; защо да не наклеветим, ако ще излезем някаква изгода?... Тези „леки отклонения“ от нравствения закон привидно ни принасят само полза (в най-лошия случай – и малко угризения), но знаем ли какво губим, когато си мислим, че печелим? Знаем ли какви ще са последициите за нас и за близките ни от всяка извършена от нас несправедливост? Колко зло ще влезе в нас и в дома ни, щом пооткрехнем вратата за него? Как грехът, колкото и „невинен“ и обичайният да ни се струва, ще се отрази на нас и на децата ни?

Не знаем. Надяваме се да ни се разминат.

Но всеки без усилия може да види какви са последициите от своелюбия и безбожен живот, в личен план и в общочовешки, само ако се поогледа. Без да сме пророци, можем да предумяем какво очаква нас и децата ни, ако продължаваме да потъпкваме Божиите заповеди, ако сме водени в действителност от еготизма и гордостта. Защото светът вече събира плодовете им.

нива благодатта, се вселяват злите сили, които са причина за всичките ни страдания и пагубни увлечения.

Добрата страна на този духовен закон е, че в наша власт е да променим нещата към по-добро. Как?

По обратния път – като положим съзнателни усилия, за да върнем на божествената благодат завзетите от неканени гости

А сега нека се спрем по-специално и на въпроса:

Какво е бракът и как злото прониква в него?

В резултат от брачно-то съединяване и съпружеското общение мъжът и жената според Божие благословение стават „една плът“ (Бит. 2:24), (Марк 10:8), като под „една плът“ следва да разбираме не едно материално

действие или друг смъртен грях, той се противи на божествената благодат. Това минувено се отразява на другите членове на семейството, а най-слабите му членове, децата. Тогава всички стават по-уязвими за злото и посегателствата на злите сили.

Описани са случаи, когато грехът на единия от съпрузите пряко се отразя-

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ

за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Посочете изданието и периода от време, за което искате да се абонирате (моля, попълвайте четливо с печатни букви):

Име Презиме
 Фамилия
 гр./с п. код
 общ.
 обл.
 ж.к.
 ул.
 № бл. вх. ап. тел.

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложена квитанция от пощенския запис или копие на платежното нареждане.

(Цените за абонамент и адресът на издателството са публикуван на 8 стр.)

София: „Инж. Ив. Иванов“ 70А (до пазара „Димитър Петков“)
 Тел.: 931-22-68, 32-50-79; GSM 087/58-64-24

† Агенция „Хронос“ †

с 14-годишна практика в траурно-обредната и възпоменателна дейност.

► ПРЕДЛАГА УСЛУГИТЕ СИ НА АКТУАЛНИ ЦЕНИ

ПОГРЕБЕНИЕ – 295 лв. (в сумата е включено: административно оформяне на документи; транспорт в гр. София и гробищния парк; хладилна камера за 24 ч.; ковчег, драперия, покров, аранжиране на ковчег; надгробен кръст; изкопаване и зариване на гроба; товаро-разтоварна дейност в гробищния парк; комплект свеци, жито и погача за 20 човека, 20 комплекта пластм. прибори, бутилка вино, траур за врата и 20 бр. траурни ленти; 10 бр. некролози за 40 дена, 6 мес., 1 год.).

Църковните свеци, използвани в ритуалите, организирани от агенцията, се закупуват само от храмовете и църковните магазини на каноничната БПЦ.

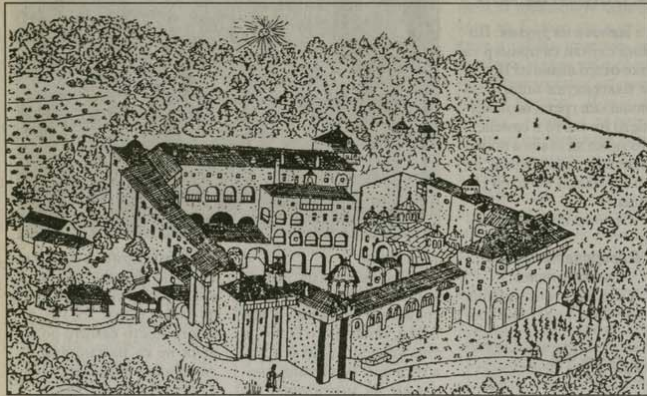
- Денонощно обслужване
- Окончателно разплащане – след церемонията
- Разсрочено заплащане – до 6 месеца без лихва
- Подсигурява се свещеник от храмовете към каноничната Българска православна църква, където се

► ОРГАНИЗИРАТ ПАНИХИДИ

Пълна информация, ценоразпис и каталози за предлаганите услуги ще намерите във всеки храм на каноничната БПЦ.

Въздигането на „Зограф“ от Стефан Велики

500 години от възстановяването на главния манастирски храм от молдавския владетел Стефан IV Велики

Зографският манастир според рисунката на Василий Барски (1744 г.). Детилът долу показва Съборния храм „Св. Георги“ във вида след обновяването му от Стефан Велики

Н

авършват се пет века от въздигането и изписването на съборния храм „Св. Георги“ в Зографския манастир от молдавския воевода Стефан Велики в 1502 г.

В България малко се знае за тази личност с ключово участие не само в молдавската история, но и в съдбините на българската санаторгорска обител „Зограф“. Юбилеят е повод да се върнем към малко известните за нас ранили векове на османското иго, да преоткрием светли страници от българското православие, да преосмыслим и задълбочим разбирането си за историята на самия Зографски манастир. Все още нямаме изчерпателно изследване на влахомолдавския принос към съхраняването и въздигането на българската духовна столица на Атон през най-трудните векове на иго. Делото на Стефан Велики е най-добрият подстъп за преоткриване на този принос.

Управлението на воеводата Стефан IV е най-славното в историята на Молдавското княжество. Роден в 1433 год., син на Богдан II (управлявал 1449-1451), през своето дълго управление (1457 – 1504) Стефан отстоява независимостта на своята малка държава прямо Османска-

та империя, на която нанася голямо поражение в паметната битка при Васлуй в 1475 год. Православният молдавски владетел е и строител на безброй храмове и манастири, много от които стоят и до днес.

Личният покровител на Стефан Велики в победите срещу враговете му е бил св. Георги Победоносец. Преданието разказва, че веднъж, обграден от неверниците, воеводата потърсил спасение между стените на крепостта, но срещу него застанала собствената му майка с думите: „Няма да ти отворят вратите на крепостта, докато не победиш враговете, защото, ако не устоиш на полето, малка надежда ще имаш между стените.“ През същата нощ св. Георги се явил в съня му с обещание за победа и с поръчение да обнови разорената Зографска обител. Иконата с неговия лик, която войските ще носят в боя, трябвало да се изпрати след победата в „Зограф“. И наистина „оръжието на воеводата се увенчава с победа, той изпълнил поръчката на великокомъченика“.

Молдавският княз е носел със себе чудотворна икона на св. Георги, която по-късно подарява на едноименния български светогорски манастир. Иконата преди това била подарена от византийския император Йоан Палеолог на молдавския воевода Александър Добри (управлявал през 1400-1432).

Днес тази икона – наричана „Молдавската“ – е един от трите чудотворни образа на св. Георги в съборния храм на манастира. Тя стои на позлатен дърво-

резбован проскинитарий при северо-западния стълб на храма. Сребърната риза на иконата е пренаправена по инициатива на многозаслужил зографски архимандрит Анатолий по време на неговото пребиваване в Русия до 1838 год. В надписа върху ризата се казва, че образът на тази чудотворна икона „се е явил в 1484 година на Великия Стефан Воевода Молдавски, който възобнови след това тази Света Зографска обител“.

Благоденният на Стефан Велики спрямо „Зограф“ продължават повече от три десетилетия.

В 1466 г. той дава златопечатна грамота (хрисовул), с която дарява на манастира 100 дуката (6500 аспри) ежегодна помощ.

В 1471 г. дава на „Зограф“ друг златопечатник, с който внася за издръжка на построяната от него манастирска болница годишно по 500 аспри.

В 1475 г. Стефан строи отбранителна кула в зографското пристанище. Това става след неговата най-голяма победа над турците при Васлуй на 10 януари 1475 г.

В 1484 г., съгласно надписа, била изпратена в дар на манастира чудотворната икона на св. Георги.

В 1489 г. хлендарският монах Исая пише, че „Зограф“ по това време бил строен от Стефан Велики.

В 1495 г. молдавският владетел подновява стените и жилищните крила на обителта, а също и трапезарията, която събирала до 180 души. Запазен е надпис върху мраморна плоча, който гласи: „В Христа Бога верният Йоан Стефан воевода по Божията милост госпо-

дар на молдовлахийската земя син на Богдан воевода сътвори тази трапезария в лето 7003 [= 1495 г.]“.

В 1500 г. е направена голяма везана икона (хоругва), подарена на „Зограф“. На нея е изобразен покровителят на манастира и на Стефан – св. Георги – седнал на трон и стъпил върху победения от него змей. Според манастирското предание иконата била везана от господарката Елена, дъщеря на Стефан Воевода.

Венец на огромното ктиторско дело на Стефан Велики в „Зограф“ е въздигането на съборния манастирски храм „Св. Георги“ в 1502 г. след опустошаването му от родоските рицари две години по-рано.

В описанието от 1744 г. на обителта от пътешественика Василий Григорович-Барски четем, че манастирът е бил „изгорен от варвари и разбойници и бил много години пуст, и едва ли някой го обитавал, обновил го молдавският господар Стефан Воевода в годината от сътворението на света 7010 (= 1502 г.), той самият бил живописец за вечна памет в преддверието на църквата [...] Той след опожаряването пак го обнови и иконопяна и направи покрив от олово, както е и до днес.“

Въздигнатият по този начин храм просъществува три века. Зографци го разрушават към 1800 г., за да построят нова по-голяма църква на същото място в 1801 г.

Ктиторите и украсителите на новия храм са имали осъзнато чувство за историческа приемственост. В притвора на новия храм те поръчват стенописни изображения (Митрофан Зограф, 1817 г. на предишните ктитори. Сред тях достоинно място – веднага след царят Йоан Асен II – заема портретът на Стефан Велики с корона и надпис: „Стефан воевода молдавски ктитор Добровецки и Киприански и обновителя на тази обител.“

Манастирите „Добровец“ и „Киприан“, ктитори на Стефан в Молдавия, по-късно биват дарени на Зографския манастир от следващи молдавски владетели.

На стенописното изображение в притвора на храма са изобразени още трима молдавски воеводи.

Портрет на Стефан Велики от гостиницата на „Зограф“. Генадий Монах, 1849 г.

Многобройни влахо-молдавски грамоти и до днес се пазят в манастирската съкровищница, а огромните имоти, дарени чрез тях на Зографския манастир, му носят големи и сигурни доходи векове наред и го правят един от най-богатите на Света Гора през целия османски период.

В списъка „Ктитори и Благотетели“ на Зографската св. обител са записани 11 владетели. Веднага след царете Йоан (= Йоан Асен III) и Александър (= Йоан Александър) следват девет имена на „благочестни воеводи“: Стефан (Велики), Александър (Добри), Василий (Лулул), Антиох (Кантемир), Богдан, Александър, Константин, Димитрий и Константин.

В гостната стая на манастира на най-видното място е поставен портрет на Стефан Велики с надпис: „Образ на Стефан Силни Воевода – Обновителя на Свещено Зографската Обител и ктитор на принадлежашите ѝ манастири Добровецки и Киприански.“

Хрониките разказват, че Стефан е построил 44 църкви и манастири. Това число вероятно не включва въздигането на храмове в „Зограф“. Благочестният княз е построил по един храм за всяка година от своето управление.

Наскорко за голямото му благочестие Стефан Велики бе канонизиран за

свещец на Румънската православна църква. Празникът му е на 2 юли, в деня на неговата кончина в 1504 год. След две години на този ден Румъния и Молдова ще честват подобаващо 500-годишнината от смъртта на св. Стефан Воевода.

Българската Църква, както и Зографският манастир, също следва да участват в празника. След падането на държавата ни под турска власт в края на XIV век значителна част от българския политически, духовен и творчески елит се прехвърля от лявата страна на Дунава в християнските княжества Влашко и Молдова, които през XV век са в несъмнен политически, духовен и културен подем. Българският принос е важна част от този разцвет. Показателно е, че на църковнославянски (вариант на старобългарски) език се пишат почти всички официални документи от канцелариата на Стефан Велики, както и на другите молдавски и влашки владетели през тези векове.

Време е да хвърлим повече светлина върху тъй наречените „тъмни векове“ от миналото ни, а също и да преоткрием историята на съедините народи. Съвбоновата връзка между св. Стефан Воевода и Зографския манастир е ключ към тези наши забравени исторически и духовни корени.

Георги ТОДОРОВ

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2002 г.
„Църковен вестник“ сп. „Духовна култура“

1 година	19,20 лв.
6 месеца	9,60 лв.
3 месеца	4,80 лв.
1 месец	1,60 лв.
Цена на 1 брой	0,50 лв.

1 година	16,80 лв.
6 месеца	8,40 лв.
3 месеца	4,20 лв.
1 месец	1,40 лв.
Цена на 1 брой	0,30 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11
тел./факс 980-30-16

Главен редактор
свещ. АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ
Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Бюрокс, клон Европа – София, пл. „Св. Недели“ № 19
Банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!

Напомяваме, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.